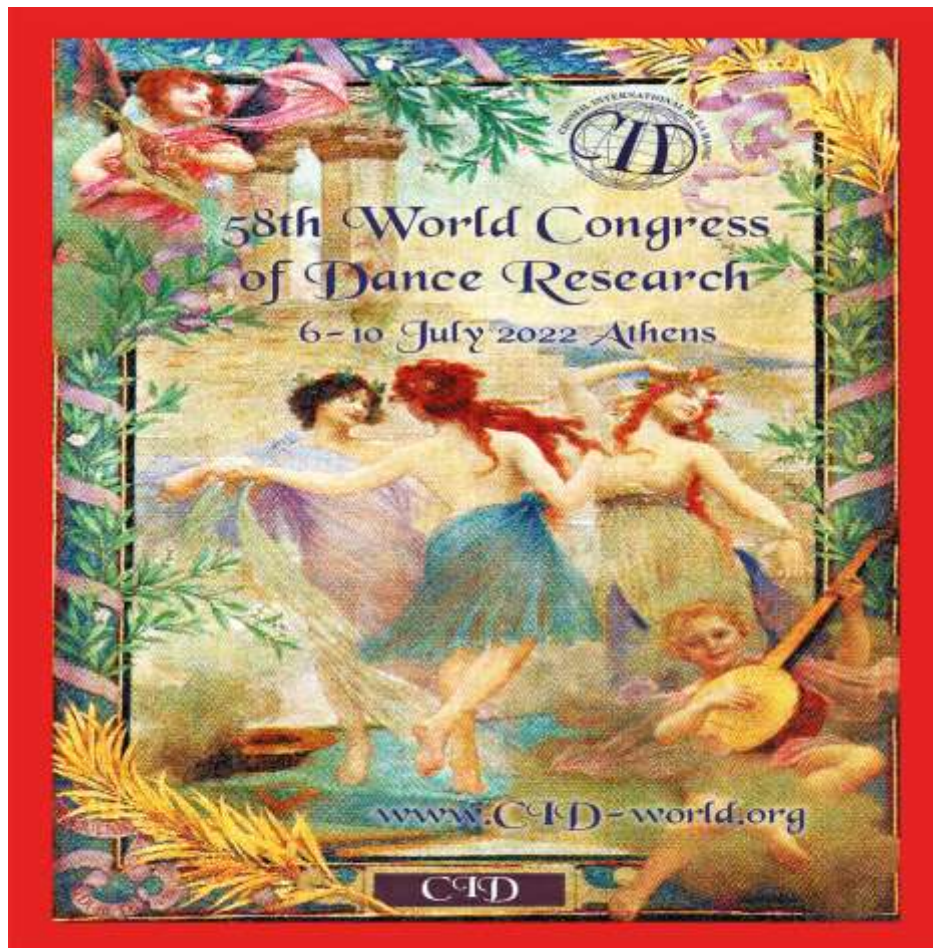

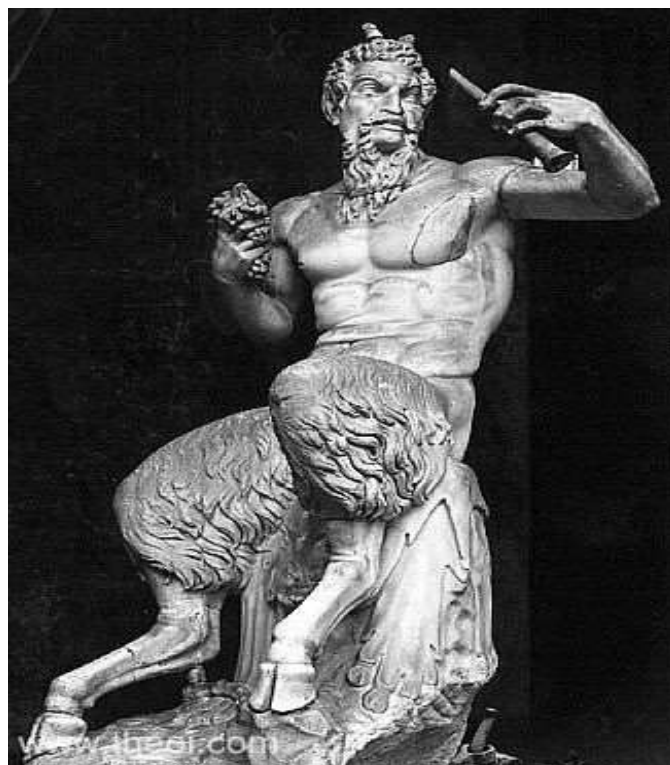
Četiri plesa za četiri Boga

Prezentacija rada na projektu VAP-NOP koje provodi UOSI „Vuka“ iz Vukovara i istoimene knjige koja je u pripremi.

Ples je, u prvom redu, najstarija izvođačka umjetnost, ali kao takva, nažalost, i najviše osporavana kroz povijest. Zato CID, kao vrhovna plesna organizacija, a u skladu s tim i ja osobno, osobito pažnju obraćamo na najraniju povijest plesa. Čak i u današnje vrijeme interneta i

ostalnih naprednih tehnologija, jako je teško pronaći relevantne informacije o podrijetlu i ranom razvoju plesa kao kulturne kategorije. Stoga ja u svojim istraživanjima koristim, u većini slučajeva, metode i principe humanističkih znanosti, prije svega lingvistički orijentiranih, jer jedino kroz mitove, legende i priče može se doći do prave istine o podrijetlu plesa, jer, ponavljam, ples je od najranijih dana i iz raznih razloga zapao u nemilost svih europskih religija, a, kroz povijest najviše kroničara možemo naći među crkvenim djelatnicima. Ali, unatoč tomu, ples se održao, kao takav, kroz cijelu ljudsku povijest. Čak je, kroz svoja četiri dominantna procesa oslobađanja od tih zabrana, uspio da se i razvija, i danas predstavlja vrlo razvijenu granu kulture, umjetnosti i zabave. I tako, prateći te mitove, ali i stručno analizirajući sve poznate europske plesove možemo doći do zaključka da se svi, prema plesnoj shemi mogu svrstati u četiri osnovna oblika, odnosno četiri osnovne vrste plesa. Naglašavam da ovdje govorimo o plesovima koji su, što ćemo i dokazati, nastali jako rano, ali, iako zabranjivani, održali su se do današnjih dana, i razvili se do te mjere da danas imamo u cijelom svijetu popularne Latino plesove, koji, iako su stari tek stoljeće ili koja godina više, također potiču od ta četiri osnovna europska plesa.

Počnimo onda sa dokazivanjem tih tvrdnji. Iako je, možda, prvo spominjanje plesa bilo u indijskoj mitologiji, gdje se govori da je Šiva plešući stvorio svijet, zvanična znanstvena verzija

govori da je najstarije spominjanje plesa u pismenom obliku ono kad je starogrčki povjesničar Herodot spominjao „Ples Jarebice“ kao način kako da štovatelji boga Hefesta treba da dođu do njegovog hrama u Ateni.

Hefest je, prema mitologiji, bio onaj bog, zanatlija, koji je napravio sva relevantna bogovska oruđa i oružja. Samo da navedemo osnovna: Zeusove munje, Posejdonov trozubac, Hermesove leteće cipele i još mnogo drugih.

Za sva ta svoja djela, Zeus mu je za suprugu dodijelio svoju kćerku mezimicu Afroditu, prema tome, Hefestov hram je u stvari i Afroditin hram, ovdje u Ateni.

Svi ostali bogovi su, za usluge koje im je učinio Hefest, ostali bogovi su odlučili da mu se oduže darujući mu „Ples Jarebice“ tako nazvan zbog vještine jarebice da zavara neprijatelje imitirajući hramanje. Prema mitovima i legendama znamo da je također i Hefest bio hrom, najviše zbog toga što je radio sa opasnim i otrovnim supstancama, rabeći po zdravlje opasne elemente u svojoj kovačnici, praveći ta oružja i oruđa za bogove.

Dugo godina se mislilo da je i sam „Ples Jarebice“ samo mit ili da se vremenom izgubio u mračnim vremenima povijesti. Međutim, na arheološkom lokalitetu pored Vukovara, Republika Hrvatska, počeo je da se osniva muzej samo jedne kulture koja se prema tom nalazištu i naziva Vučedolska Kultura.

Povezujući ta istraživanja, saznanja i nove metode tumačenja događaja od prije 5 000 godina, kada je vrijeme procvata Vučedolske Kulture, ja sam na 44. Svjetskom Kongresu Istraživanja Plesa predstavio moje dokaze i ideje i pokazao da je „Ples Jarebice“ živ još i danas i pleše se u mnogim oblicima sa svojom shemom u šest taktova, a najpoznatiji je u svijetu kao Menuet, i sve njegove kombinacije, varijacije i derivacije.

Zbog kratkog vremena ne bih se puno zadržavao na samom objašnjavanju sudbine „Plesa Jarebice“ nego samo to da je baš ta njegova preobrazba iz tipično aristokratskog plesa koji se sada predstavlja kao nacionalni tradicijski ples većine južno-europskih država, od Austrije do Turske, dokaz o velikoj moralnoj i socijalnoj snazi plesa koji je, unatoč zabranama, preživio i doživio nekoliko preobražaja tijekom 5 000 godina postojanja. Također je on dokaz o teoriji da je u mnogim slučajevima Srednje Podunavlje, gdje se nalazi i Vučedol, kolijevka europske civilizacije, koja se kasnije preselila na Mediteran, odnosno na područje današnje Grčke i, dijelom, Turske.

I samo vrijeme nastanka „Plesa Jarebice“ se može lako dokazati putem mita o Hefestu ako se povežu neki podaci iz prirodnih znanosti. Znači, mit o Hefestu govori kako je on zatekao svoju suprugu Afroditu sa bogom rata Aresom u svojoj postelji, i onda je od bronce satkao tako tanku mrežu da je bila nevidljiva, i prekrio ih njome.

Ako znamo koje su inačice imena grčkih i rimskih bogova, i ako malo analiziramo astronomiju dolazimo do vrlo čudne i zanimljive podudarnosti. Naime, svakih 4987 godina na noćnom nebu dolazi do pojave da Mars (grčki Ares) i Venera (grčki Afrodita) stapaju se u jedno jako svijetlo nebesko tijelo i ulaze u sazviježđe Plejada.

Zaključujemo, uz pretpostavku da su Plejade Hefestova kuća, možemo lako zaključiti da se mit o Hefestu događa i stalno ponavlja otprilike svakih 5 000 godina. Ako znamo činjenicu o jami na arheološkom nalazištu Vučedol, sa 8 kostura, od kojih su 6 u grupi na jednoj strani, a 2 zagrljena na drugoj strani, jasno je da je to dokaz gdje je i kad nastao mit o Hefestu, isto tako gdje je i kad nastao ples posvećen njemu.

To također objašnjava shemu plesa od 6 dijelova, što je shema Menueta i svih njegovih varijacija, kombinacija i derivacija, zbog Plejada kao Hefestove kuće.

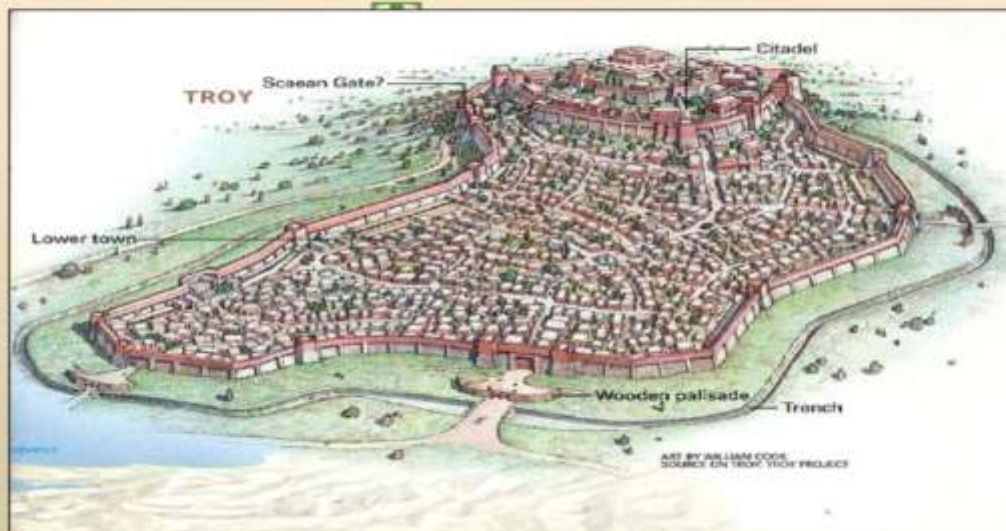
Dalje mit o Hefestu govori da zbog njegovog postupka gdje je sazvaio bogove da vide zaljubljeni par prekriven nevidljivom mrežom, Hefest je na sebe navukao Zeusov gnjev, i time je Hefest izgubio i svoju besmrtnost, puno drugih stvari, među ostalima i svoj ples. Zatim mit spominje da je ples podijeljen na dva dijela, jedan dio Dionisu, bogu vina,

a drugi Panu, bogu šuma, močvara i divljine. Ako analiziramo sociološki ovu podjelu „Plesa Jarebice“ i uz to znajući neke novootkrivene podatke o Vučedolskoj kulturi, dolazimo do jako interesantnih činjenica. Prvo, u vjerojatno vrijeme nastanka kako mita o Hefestu tako i „Plesa Jarebice“ Vučedol je bio, takoreći, centar tadašnjeg svijeta. Pretpostavlja se da je imao ekonomsku, političku, socijalnu i kulturnu vrijednost današnjeg Pariza. To podrazumijeva da bio urban u visokom stupnju značenja te riječi. Zato ta podjela i naglašava oštrinu kazne jer je ples oduzet ozbiljnom i vrijednom zanatliji Hefestu i podijeljen razvratnom alkoholičaru Dionisu i još razvratnijem i ruralnijem divljaku Panu. Drugo, mit nam na čudan način iznosi činjenicu da je u kasnijem vremenu iz nekog, za sad nepoznatog razloga, arheološki lokalitet Vučedol napušten, sustav neke vrste proto-demokracije zamijenjen plemenskom podjelom, a napredni i urbani dio zajednice je odselio na obale Crnog Mora i osnovao naselje Troju.

Plan of the City of

Te se povijesne činjenice posredno odnose i na ples, u moralnom i sociološkom smislu, pogotovo nam objašnjavaju 4 faze oslobađanja plesa, jer prva faza oslobađanja plesa je izravno vezana za Valcer. Znači, njega predstavljamo kao onaj dio „Plesa Jarebice“ koji je pripao Dionisu. Kao dokaz toj činjenici možemo navesti da i dan danas postoji etnička grupa Valseri, rasprostranjena na 4 alpske države, Francuska, Njemačka, Italija i Austrija, a gdje su i najviši vrhovi Alpa.

Poznajući najbolje od svih te vrhunce Alpa i prolaze, čak i za vrijeme zime, oni su to znanje, najvjerojatnije, koristili za prenošenje vina do plemićkih dvoraca porodica u te 4 države. Donoseći vino, kao vrlo dragocjenu robu, oni su sigurno imali i pristup balskim dvoranama gdje su profesionalni plesači zabavljali plemstvo. Kasnije su oni, vjerojatno, opisivali drugima ono što su vidjeli, a što je bilo zabranjeno nižim slojevima društva, pa su stoga ti profinjeni i uglađeni pokreti i prozvani Valcer. I danas su najpoznatiji Bečki i Pariški Valcer, ali i Njemačka se ponosi svojim Valcerom, dok se, za razliku od njih, isti ples u Španjolskoj i Portugalu naziva drugačije. Mogli bi još mnogo toga reći o Valceru, ali, da bi se uklopili u vremensko ograničenje, ovo je

minimalno što bi rekli o Valceru, ali, ipak dovoljno da se dokaže njegova starost i podrijetlo, jer, sve ove povijesne činjenice pokazuju da je Valcer onaj finiji, plemićki dio „Plesa Jarebice“ koji je dodijeljen Dionisu. Također, to „švercanje“ Valcera iz tajnosti balskih dvorana možemo nazvati i prvom fazom oslobađanja plesa.

Drugačija je priča o Polki, ali i ona svojim sadržajem dokazuje priču o njenom podrijetlu kroz mit o Hefestu. Znači, odlaskom najurbanijih i najdemokratskijih slojeva stanovništva na obale Crnog Mora, na području Srednjeg Podunavlja su ostale samo plemenske zajednice, i započinje prodor drugačijih plemena sa zapada, vrijednost bronce pada, a ta plemena sa sobom dovode i novi metal, željezo, pa možemo reći da je to početak, nove, Željezne ere. To je sve vezano za dolazak Kelta na ova područja, a poslije njih i ostala romanska i germanska plemena koja su dovela do razvoja Rimske države, poslije i carstva, dok se starosjedioci povlače u šume, planine i močvare, znači u puno divljiju sredinu koje i simbolizira bog Pan, tako da su Rimljani i prozvali jednu od svojih pokrajina – Panonija.

Ta novopridošla plemena porobljuju starosjedioce, tako da je i danas tim i takvim plemenima ostalo ime Slaveni, koje očito ima veze sa robovima. Dio tih plemena migrira na sjeveroistok, na prostor današnjih država Bjelorusije, Poljske i Njemačke i možda još pokoje ostale države, ali, iako su zadržali svoje slavensko ime ipak se stvaraju nova plemena koja se nazivaju novim imenima. Od tih plemena, neka su remigrirala u 6. i 7. stoljeću nazad na Balkan,

s njime i Panov dio plesa, ali, kasnije je taj ples dobio ime po tada nastalim plemenima na tim istočno-europskim prostorima, znači po Poljacima.

Opet ponavljamo, tijekom perioda Rimskog Carstva, pogotovo kasnije, sjetimo se Srednjeg Vijeka, ples je bio dostupan samo visokim slojevima društva, a i oni su ga sakrivali od crkvenih dužnosnika, pa ipak, rusko i poljsko plemstvo je kroz milenije uspjelo da sačuva i razvije Polku kao takvu, divlju i raspojasanu, a jednostavnu, sa osnovnim obrascem od dva trostruka koraka, i to je, kao i u slučaju Valcera, očit dokaz da se Hefestov „Ples Jarebice“ podijeljen na Dionisov Valcer i Panovu Polku.

I na kraju, ostaje nam Apolon i priča o njegovu plesu, koji nije izravno vezan za diobu „Plesa Jarebice“ ali, u nekim verzijama, ima veze sa mitom o Hefestu. Naime, prema nekim izvorima i nekim varijantama mita o Hefestu, upravo je Apolon dojavio Hefestu vijest da mu je supruga u krevetu sa Aresom, i, ne ulazeći u dublju analizu njegove uloge u starogrčkom božanskom svijetu, samo ćemo se vezati za taj detalj u priči. Inače, Apolon je jedini bog kojem je ostalo ime i u starorimskoj mitologiji, a i većina djelatnosti koje obavlja. Ovdje ćemo navesti samo one umjetničke djelatnosti koje su vezane za ples. Najvažnija je ona da je bio i starogrčki i starorimski zaštitnik glazbe, a dokaz tome je lira, koju na skoro svakom prikazu drži u ruci.

Budući da je glazba vezana za ples, u mnogim mitovima je Apolon i zaštitnik plesa. Ako povežemo te dvije činjenice i analiziramo ih kroz plesnu logiku, nameće se zaključak da ples koji se može povezati sa Apolonom je svakako onaj koji se podudara u plesnom i glazbenom obrascu. Naravno da ovdje govorimo o, vjerojatno, najpopularnijem plesu na svijetu, koji, unatoč svojoj popularnosti, nije dovoljno istražen, a, koji je gotovo sigurno nastao u isto ili vremenski blisko doba kao i ranije spomenuta 3 plesa. Riječ je dakle o Quadrill-u. Skoro je nemoguće nabrojiti sve varijacije, kombinacije i derivacije ovog plesa koji je prisutan u bilo kojoj vrsti plesa, od baleta do tradicionalnih plesova, što svakako dokazuje činjenicu i o njegovoj starosti, ali i o snazi kreacije koju Quadrill izaziva.

Inače, poznato je da je ples umjetnost koja izaziva najviše emocija, a ovdje je bitno napomenuti da je Quadrill osnova za 99 % Latino plesova gdje je baš ta emocija najvažniji dio plesa.

Zato je i opravdana pretpostavka da su baš ta 4 plesa bila osnova plesne kulture kako starih naroda, tako i svih vrsta sadašnjih plesova, koja se održala sve do danas, i ne samo održala nego se svom snagom i dalje razvija koristeći za svoj razvoj kako kreaciju pojedinaca koji se bave plesom tako i blagodati moderne tehnologije zahvaljujući kojoj evo sam i ja napravio ovu kratku analizu. Znači za kraj, da ponovimo, redom od postanka koji je bio, vjerojatno, prije oko 5 000 godina, plesnu kulturu europskih naroda i onih koji se naslanjaju na to su 4 plesa za četiri boga, i to:

- Ples Jarebice ili Menuet boga Hefesta
- Valcer boga Dionisa
- Polka boga Pana
- Quadrill boga Apolona.